

КОРЕКЦІЯ – ЯК ПСИХОЛОГО– ПЕДАГОГІЧНА КАТЕГОРІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Крамаренко І.С.
ЗНЗ №20, м. Мелітополь

Анотація. Статтю присвячено проблемі корекції навчальних досягнень учнів. У ході дослідження визначені методичні засади корекції навчальних досягнень; запропоновано алгоритм корекції навчальних досягнень. Процес корекції навчальних досягнень учнів розглядається як складовий компонент моніторингу навчальних досягнень. Підвищенню ефективності корекційної роботи вчителя сприяє: змістовний компонент, корекційна спрямованість навчального матеріалу, стимуляція та мотивація учнів до участі в корекційній діяльності. Запропонований алгоритм дасть можливість вчителю своєчасно та ретельно аналізувати і корегувати свою та учнівську діяльність.

Ключові слова: корекція навчальних досягнень, процес корекції, алгоритм корекції навчальних досягнень.

Аннотация. Крамаренко И.С. **Коррекция – как психолого-педагогическая категория учебного процесса.** Статья посвящена проблеме коррекции учебных достижений учащихся. В ходе исследования определены методические основы коррекции учебных достижений; представлен алгоритм коррекции учебных достижений. Процесс коррекции учебных достижений учеников рассматривается как составной компонент мониторинга учебных достижений. Повышению эффективности коррекционной работы учителя оказывает содействие содержательный компонент, коррекционная направленность учебного материала, стимуляция и мотивация учеников к участию в коррекционной деятельности. Предложенный алгоритм даст возможность учителю своевременно и тщательно анализировать и корректировать свою и ученическую деятельность.

Ключевые слова: коррекция учебных достижений, процесс коррекции, алгоритм коррекции учебных достижений.

Annotation. **Kramarenko I.S. Correction - as a psycholo-pedagogical category of educational process.** The article is devoted to a problem of correction of educational achievements by pupils. During our research we determined the methodical bases of correction of educational achievements; the algorithm of correction of educational achievements is presented. Process of correction of educational reachings of pupils is considered as constituent components of monitoring of educational reachings. To increase of efficacy of correctional work of the teacher assists: substantial components, a correctional orientation of a teaching material, a stimulation and motivation of pupils to sharing in correctional activity. The offered algorithm will enable the teacher in time and carefully to analyse and correct the and student's activity.

Keywords: the correction of educational achievements, the process of correction, algorithm of correction of educational achievements.

Вступ.

Концепція загальної середньої освіти (12-річна школа) передбачає нову модель педагогічного процесу, який ґрунтується на «багатокомпонентному варіативному змісті освіти, вікових індивідуальних особистісних нормах розвитку учнів, на застосуванні особистісно-орієнтованих педагогічних систем, діагностичних і стимулюючих форм контролю й оцінювання досягнень учнів у різних видах навчальної діяльності». Багатокомпонентність змісту охоплює не лише знання, а й способи практичної діяльності, творчий досвід, ціннісні орієнтації особистості.

На сучасному етапі виникає гостра практична потреба систематичного контролю якості освіти. Під «якістю освіти» найчастіше розуміють співвідношення поставленої мети з здобутим результатом, мірою досягнення освітньої мети, що визначається як «виховання відповідальної особистості, яка здатна до самоосвіти і саморозвитку, вміє критично мислити, опрацювати різноманітну інформацію, використовувати здобуті знання і вміння для творчого розв'язування проблем».

Питання систематичного контролю за якістю навчально-виховного процесу є головним питанням в управлінні ходом всього процесу. Без спеціального відстеження цього процесу за єдиною методикою важко передбачити коректність дій вчителя в порівнянні з іншими вчителями, а також успішність оволодіння предметом кожного учня. Отже, необхідно застосовувати єдині форми контролю за ходом навчального процесу, а результати можна порівняти між собою.

В роботах багатьох вчених [3-7] наголошується на тому, що у нових умовах школа має отримувати необхідну, своєчасну, вірогідну та об'єктивну інформацію про якість освіти, причому не усереднену, а таку, що відбиває особистісний характер просування кожного учня до опанування основами наук. Таким чином, досягнення якості освіти взагалі можна вважати процесом управління навчанням, а суб'єктами управління мають виступати не тільки керівники навчальних закладів, а й вчителі та учні. Якщо управління – процес безперервний, циклічний, зі зворотним зв'язком, системою регулювання, то єдиним можливим на сьогодні підходом до його реалізації є моніторинговий підхід.

На жаль, не менш як дві третини вчителів на даний час не в повному обсязі оволоділи науково-обґрунтованими корекційними та прогностичними методиками, які замикали б повний управлінський цикл від постановки мети до прийняття відповідного рішення. Для підвищення якості педагогічного процесу необхідно своєчасно і якісно аналізувати результати навчання, спостерігати за їх динамікою змін, коригувати роботу вчителя та учнів на основі отриманих даних. Але це не можливо зробити без головних ланок педагогічного

процесу – корекції та прогнозування навчальних досягнень засобами моніторингу, метою якого є своєчасне визначення та виправлення можливих прогалин в знаннях учнів.

Формулювання мети роботи

Метою даної роботи є обґрунтування процесу корекції – як психолого-педагогічної категорії навчального процесу. Також необхідно наголосити на тому, що для підвищення якості педагогічного процесу необхідно своєчасно і якісно аналізувати результати навчання, спостерігати за їх динамікою змін, коригувати роботу вчителя та учнів на основі отриманих даних.

Процедура корекції навчальних досягнень є аналізом відомих фактів, їх якісною оцінкою. Найбільш динамічний фактор – застосування новітніх інформаційних технологій – моніторинг навчальних досягнень. Органічний зв'язок моніторингу з іншими функціями управління навчальним процесом виявляється в тому, що кожна функція управління виступає як основний елемент моніторингу навчання, тобто осатаній включає мету, інформацію, прогнозування, моделювання, корекцію.

Процес корекції навчальних досягнень учнів, як психолого-педагогічної категорії навчального процесу, можна представити складним багатофакторним комплексом конструювання та аналізу різних варіантів моделей на основі педагогічного експерименту, в ході якого визначається оптимальна модель, яка найбільш ефективно допомагає розв'язувати проблемні ситуації і межу співвідношення позитивних і негативних впливів. Також необхідно наголосити, що корекція передбачає діагностику змін, включає вияв і аналіз проблемних і стабільних ситуацій. Можна передбачити, що проблемність, напруга в діяльності залежить від узгодженості стану, орієнтаційних, адаптивних, комунікативних механізмів. Важливий крок в корекції результатів навчання – пошук фактів розв'язування проблемних ситуацій, тобто пошук шляхів розв'язання проблеми низького результату навчання у кожного учня. Корекція – це ліквідація небажаних відхилень в навчальній діяльності, яка відбувається на основі одержаних знань і прогнозування майбутніх результатів навчання. Виходячи з окресленої проблеми, пропонуємо алгоритм корекції навчальних досягнень учнів:

1. Визначення рівня навчальних досягнень учнів (вихідне діагностування).
2. Прогнозування рівня можливих навчальних досягнень учнів.
3. Аналіз отриманих результатів. Вивчення причин недоліків та прогалин в знаннях.
4. Розробка процесу корекції навчальних досягнень засобами моніторингу:
 - відпрацювання системи повторення програмного матеріалу з метою виправлення прогалин у знаннях учнів;
 - озброєння учнів інструментарієм для здійснення навчальної діяльності (оволодіння навчальними вміннями та навичками);
 - збагачення навчального матеріалу;
 - поєднання учіння і навчання;
 - пошук і використання вчителем нових інформаційних технологій (наприклад, моніторингу навчальних досягнень);
 - використання системи диференціації контролю з метою самореалізації, мотивації учні. Вчитель, який працює за запропонованим алгоритмом, планує свою роботу для груп учнів за рівнем їх навчальних досягнень.

Диференційний підхід до кожного учня – це важливий, та лише один з напрямів роботи вчителя-предметника. Спланувати корекційну роботу вчителю допоможуть корекційні дії. Вони передбачають:

- планування роботи з групами учнями, з врахуванням їх рівнів навчальних досягнень;
- мотивацію навчальної діяльності учнів.

Результати дослідження.

Предметні характеристики, які суттєво впливають на результати навчання, сильно змінюються від класу до класу як по кількості, так і по якості. Але параметр, обраний для корекції, повинен бути єдиним і разом з тим – інтегрованим, а також добре змінним. Головною предметною характеристикою можна відмітити здібності учня до вивчення предмету.

Здібності учня визначаються за темпом учіння не при фіксуванні усереднених, а при оптимально підібраних для кожного учня умовах. Вивчивши здібності учня в умовах, коли час на вивчення навчального матеріалу не обмежується, нами були виокремлені наступні категорії учнів:

- 1) малоздібні, які не в змозі досягнути запланованого рівня знань і вмінь, навіть протягом часу;
- 2) талановиті (біля 5%), яким часто під силу те, з чим можуть справитися останні, і які можуть вчитися при високому темпі;
- 3) звичайні учні, складають більшість (біля 90%), чії здібності до засвоєння знань і вмінь визначаються часом, який відведений на осмислення навчального матеріалу.

Ці данні дозволили припустити, що при правильній організації навчання і особливо при знятті суворих часових обмежень біля 95% учнів можуть повністю засвоїти увесь зміст навчання. Це було повністю доведено численними дослідженнями. Таким чином, кожний учень характеризується своїм індивідуальним навчальним часом, який визначає успішність навчання, засвоєння учнем знань, умінь і навичок, формування особистих рис. Опис структури спеціальних здібностей, які забезпечують успішність занять по окремих дисциплінах, має велике значення для правильної організації навчання, оказує вплив на характер навчальності окремим предметам, на стійкість інтересів і здібностей.

Про переваги чи недоліки корекційної роботи необхідно наголошувати тоді, коли чітко визначений об'єкт, предмет та алгоритм корекції. Прогнозувати результати навчання, своєчасно їх коригувати можливо лише при правильному застосуванні принципів прогнозування (об'єктивності, пізнаваності, детермінізму, розвитку, історизму, зв'язку теорії з практикою) є, хоча і необхідною, але недостатньою умовою успішного проведення конкретних прогностичних досліджень. Ці принципи визначені специфічними особливостями об'єктів педагогічного прогнозування. До їхнього числа, крім принципів дослідницької доказовості результатів прогнозування, варто віднести [1, 2, 8]:

1. Принцип цілісного розгляду об'єкта педагогічного прогнозування
2. Принцип термінологічної однаковості і точності.
3. Принцип безперервності педагогічного прогнозування
4. Принцип варіативності прогнозування
5. Принцип колективності
6. Принцип дослідно-експериментальної верифікації педагогічних прогнозів.
7. Принцип практичної спрямованості у використанні результатів педагогічного прогнозування

Висновки.

1. Процес корекції навчальних досягнень учнів розглядається як складовий, а не окремий, компонент моніторингу навчальних досягнень.
2. Ефективності корекційної роботи вчителя сприяє: змістовний компонент, який об'єднує мінімум знань, необхідних для побудови корекційного процесу, а саме знання про розвиток та динаміку змін (спадів та підйомів) в знаннях кожного учня як в минулому, так і в майбутньому, корекційна спрямованість навчального матеріалу (рефлексія, розв'язання логічних задач тощо); стимуляція та мотивація учнів до участі в корекційній діяльності (самопідготовка, самоаналіз).
3. Запропонований алгоритм дасть можливість вчителю своєчасно та ретельно аналізувати і корегувати свою та учнівську діяльність, працювати ефективніше. Корекція не зводиться до не обґрунтованих передбачень, а ставить за мету своєчасне виправлення можливих відхилень від запланованих заходів.

Перспективу подальшої розробки пов'язуємо з вивченням теоретичного і практичного досвіду впровадження моніторингу рівнів навчальних досягнень, для ефективного функціонування процесу корекції навчальних досягнень учнів.

Література

1. Бугаенко Г. Прогностичний підхід при вивченні хімії в умовах особистісно-орієнтованого навчання // Педагогічні засади формування гуманістичних цінностей природничої освіти, її спрямованості на розвиток особистості: збірник наукових праць. – Полтава, 2003. – С. 214 – 216.
2. Гершунский Б.С. Прогностические методы в педагогике – К.: Вища школа, 1974. – 208 с.
3. Іванов О. Моніторинг якості природничої освіти // Біологія і хімія в школі – 2003. - №1. – С. 9 – 10.
4. Матрос Д.Ш., Полев Д.М., Мельникова Н.Н. Управление качеством образования на основе новых информационных технологий и образовательного мониторинга // Школьные технологии – 1999. - №1-2. – С. 10 – 21.
5. Матрос Д.Ш., Полев Д.М., Мельникова Н.Н. Прогнозирование результатов образовательного процесса // Школьные технологии – 2000. - №1. – С. 68 – 72.
6. Матрос Д., Полев Д., Мельникова Н. Управление качеством образования на основе новых информационных технологий и образовательного мониторинга // Народное образование. – 2000. - №8. – С. 75 – 85.
7. Національна доктрина розвитку освіти // Освіта України. – 2002. - № 33. – 23 квітня.
8. Прогнозирование в образовании: Теория и практика / Рос. Академия образования и др.: Под ред. Б.С. Гершунского– М.: Б.и., 1993. – 220 с.

Надійшла до редакції 06.11.2008р.